ס רמב״ם פרק א׳ (הי״א) מההיא דעבודה זרה (מ״ז) [מ״ו] (ע״ב). ע מנחות (מ׳) [מ״א] (ע״ב). פ שם מ״ב (ע״א).

לבהמה, (לה) צמרה (י) (לו) פסול (לז) לציצית. ס המשתחוה * לפשתן (לח) נטוע, כשר לציצית, שהרי נשתנה: ט (לט) * ע יעשה נקב (מ) בארך (יא) [יא] הטלית, (מא) לא למעלה (יב) [יב] משלש אצבעות (מב) * (הינו גודלין) (כל בו סימן כ״ב ומיימוני (פ״א ה״ו) (והגהות) סמ״ק סימן ל״א), מפני (מג) שאינו נקרא (יג) [יג] כנף, (מד) * פ ולא למטה (מה) מכשעור שיש מקשר גודל (מו) עד הצפרן, משום

שערי תשובה

ט [יא] הטלית. עין באר היטב, וכתב בספר הכונות וכו׳. ובברכי יוסף (סק״ה) כתב שמהר״ש ויטאל בהגהותיו לספר הכונות העיד שמורנו חיים ויטאל לא נהג לעשות כן אף בטלית קטן, ולכן גם הוא (מהר״מ) [מהר״ש] הנזכר לא רצה לנהג כן עין שם. והאידנא נהוג עלמא למעבד הכי, ובטלית גדול אין לשנות המנהג: [יב] משלש אצבעות. בהג״ה כתב דהינו גודלין, ובמחזיק ברכה (סק״ו) הביא מדברי ספר הכונות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ב) שהשלש אצבעות הם אמה קמיצה וזרת, עין שם. ובספר מצת שמורים (ענין צריך לעשות נקב כו׳) ובשלמי צבור (דין ציצית אות ה) האריך וכתב שגם האר״י ז״ל יודה, רק שמודדין במקום הקצר, והנך שלש אצבעות דאמה קמיצה וזרת חד שעורא הוא, עין שם. ועין במשנת חסידים (מסכת ציצית פ״ב אות ב) שנקראים כלם אצבעות על שם אצבע הסמוך לאגודל לפי שהם גבורות כו׳, עין שם: [יג] כנף. עין באר היטב. ומה שכתב בשם גנת ורדים, עין שם שכתב דיש לומר כיון

באר היטב

אחרת, להכי [נקט] דוקא חוטין, אבל ציצית מתקנת אין הכי נמי דשרי. מגן אברהם (ס״ק יא): ח (י) פסול לציצית. עין מגן אברהם (ס״ק יב) ובספר בני חיא (הגה״ט סק״א). כתב עולת תמיד (סק״ו) דצמר שהיה עליה בשעת השתחויה נאסרת, וכל שכן מה שגדל אחר כך, עין שם. ובני חיא (שם סק״ד) כתב מה שגדל אחר שנעבד מתר, עין שם, וכן כתב הט״ז סימן תרמ״ט סעיף קטן ה׳ עין שם. והאי פסול פרוש אפלו בדיעבד. בני חיא (שם סק״ב): ט (יא) הטלית. כתב הבית יוסף (ד״ה כתוב בכל בו) בשם בעל העטור (ח״ב דף ע.) דיש אומרים דיעשה שני נקבים כמו ציר״י ויטיל הציצית בתוכם, ויוציא אותן לצד אחד וכו׳, והבא להחמיר על עצמו בכיוצא בזה אינו מן המחמירים אלא מן המתמיהים, דמחזי כיוהרא, עד כאן לשון בית יוסף. וב״ח (ס״י) כתב דבטלית קטן יעשה שני נקבים דבזה לא מחזי כיוהרא, כיון שאין נראה כלל. וכן כתוב בכונות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) שהאר״י זכרונו לברכה נהג כן. ועין מגן אברהם (ס״ק יג): (יב) משלש אצבעות. נראה לי דאם עשה הנקב למעלה משלש, אף על פי שכשנקשר הציצית עשה החוטין שעל הבגד קצרים ונתכפלו הכנפות והוא למטה משלש, פסול, והוא הדין אפכא בקשר גודל, כשר. מגן אברהם (ס״ק יד): (יג) כנף. ואם לאחר שעשה בו ציצית חתך בנקב שיתלו הציצית למטה, פסול, משום תעשה ולא מן העשוי. טלית של צמר שהיתה מציצת

באור הלכה

* לפשתן נטוע. עין במשנה ברורה (ס״ק לח). ודוקא אם הפשתן התלוש הוא שלו, דאם הוא של חברו אפלו אם אין בו שנוי כלל לא נאסר, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ואפלו לגבה סבירא להו לרב הפוסקים דאין יכול לאסר, עין בפרק ד׳ מהלכות אסורי מזבח הלכה ה׳ בהלחם משנה שם, וביורה דעה בסימן קמ״ה סעיף ח׳ בבאור הגר״א שם (ס״ק יד). והפרי מגדים באשל אברהם אות י״ב העלים עין מזה:

ט * יעשה נקב וכו׳. עין במשנה ברורה (ס״ק לט) לענין שני נקבים. וזה לשון הפרי מגדים (א״א ס״ק יג): אין עושין רק נקב אחד, והעושה שני נקבים יעשה במישור לא באלכסון, ומודדין שלש אצבעות מנקב ראשון בבגד, לא מהשני של צד ימין וצד שמאל [ועין בארצות החיים (ארץ יהודה ס״ק יב)]. גם שני הנקבים יהיו באפן שהציצית יהיו תלוין לצדדי הבגד, אחד לימין ואחד לשמאל לפניו ולאחריו, לא תלוין לצד הארץ. הכל בפרי מגדים שם:

* הינו גודלין. עין בט״ז (סק״ח) שכתב במקום רחב הגודל, ועין בפרי מגדים (מש״ז סק״ח) שכתב דקימא לן כן להלכה, והחיי אדם (כלל יא סכ״ג) העתיק גם כן כן. ומכל מקום לפי מה שכתבנו קדם (משנ״ב ס״ק מא) דיש לזהר לעשות הנקב דוקא תוך אצבע השלישי קדם השלמתו, על כן אם ירצה [ב] יכול למדד השלש אצבעות באמה קמיצה וזרת הסמוכין זה לזה כמו שכתבו בשם האריז״ל, ולעשות אחר כך הנקב, ואידי ואידי חד שיעורא הוא. וכעין זה כתב גם כן בשערי תשובה (ס״ק יב) עין שם, אלא דהוא כתב דטעם האר״י זכרונו לברכה אפשר משום דסבירא ליה כספקת התוספות (מנחות מא: ד״ה ארבעה) דמדידת הגודל הוא במקום הקצר, וטעמא דידן הוא דאפשר דוקא בציצית משום דחשש האר״י זכרונו לברכה לסברת הרוקח (סי׳ שסא) והר״י בן חביב ומהר״י אבוהב (המובאים בב״י ד״ה ויעשה) דסבירא להו דוקא תוך שלש. ולצאת ידי כל החששות (הינו חששת התוספות וסברת הר״י בן חביב), יותר טוב שיעשה הנקב תוך שלש אצבעות אלו. וכן מצאתי אחר כך בארצות החיים (לב הארץ ס״ט) שטוב למדד השלש אצבעות באלו השלש הסמוכין זה לזה. אמנם אם שאל טלית מאחר לצאת בו ידי ציצית ונקב הציצית הוא בתוך שלשה גודלין, נראה דיכול לברך עליו, דלדינא קימא לן כדעת המרדכי (סי׳ תתקמח) דהמדידה הוא במקום הרחב כמו שכתב הפרי מגדים (מש״ז סק״ח):

* ולא למטה מכשעור וכו׳. עין במשנה ברורה (ס״ק מד) במה שכתב שמקום הנקב

משנה ברורה

ח (לה) צמרה וכו׳. אף דדבר הנעבד אינו אסור אלא לקרבן אבל להדיוט שרי, מכל מקום אסור למצות ציצית, הואיל וצרכי גבוה הוא מאיס כלפי גבוה, הואיל דלא (כה) אשתני כל כך דעדין (כו) חזותה עליו ונראה שהוא צמר. מה שאין כן במשתחוה לפשתן נטוע דהוי כעץ, וכיון שעשאו חוטין מראהו הראשון חלף והלך לו: (לו) פסול. עין בסימן תקפ״ו במגן אברהם סעיף קטן ו׳ דמסיק דלפי דעת המחבר שם האי פסול אינו רק לכתחלה משום דמאיס, אבל בדיעבד יצא, וכן כתב הגר״א בסימן זה דלענין דיעבד במחלקת שנויה: (לז) לציצית. כתב עולת תמיד (סק״ו) דצמר שהיה עליה בעת השתחויה נאסרת, וכל שכן מה שגדל אחר כך. ובספר בני חיא (הגה״ט סק״ד) כתב להפך דמה שגדל אחר שנעבד מתר. [ובבאר היטב (סק״י) כתב דגם הט״ז סובר כן לקמן בסימן תרמ״ט סעיף קטן ה׳, ועין שם באליה רבה (סק״ז) ובפרי מגדים (מש״ז סק״ה וא״א ס״ק יא)]: (לח) נטוע. אבל לפשתן (כז) שהוא נעקר, אז נאסר אפלו להדיוט כדין עבודה זרה ותקרבתה, ואינו מועיל לו שנוי, שכל שאתה מהיה ממנה הרי היא כמוה: ט (לט) יעשה נקב. כתב בית יוסף (ד״ה כתוב בכל בו) אף דיש אומרים דיעשה שני נקבים כמו ציר״י ויטיל הציצית בתוכם ויוציא אותן לצד אחד, אין לחש לזה, והבא להחמיר על עצמו בכיוצא בזה אינו מן המחמירין אלא מן המתמיהין, דמחזי כיוהרא, עד כאן לשונו. וב״ח (ס״י) כתב [א] דבטלית קטן יעשה שתי נקבים, דבזה לא מחזי כיוהרא כיון שאין נראה לכל, וכן כתב בכונות (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) שהאר״י זכרונו לברכה נהג כן [אמנם בברכי יוסף (סק״ה) כתב שהעיד מהר״ש שמורנו הרב חיים ויטל אביו לא נהג כן], וכן נתפשט המנהג במדינת פולין, אמנם במדינת הגר ובאשכנז אין נוהגין כן, ונהרא נהרא ופשטה: (מ) בארך. עין לקמן במשנה ברורה סעיף קטן נ״ב מה שכתבנו שם: (מא) לא למעלה משלש. דלא מקרי כנף הבגד, (כח) אלא בגד, והתורה כתבה (במדבר טו לח) ׳על כנפי בגדיהם׳. ועין בבית יוסף (שם) שכתב דשלש אצבעות בצמצום מתר להרחיק ולעשות אחר כך הנקב שם. והרבה (כט) פוסקים חולקים על זה וסבירא להו דמכיון דהוי שלש אצבעות תו בגד מקרי ולא כנף, ועל כן (ל) יש לזהר לעשות שיתחיל הנקב תוך שלש אצבעות. כתב המגן אברהם (ס״ק יד), אם עשה הנקב למעלה משלש, אף על פי שכשקשר הציצית עשה החוטין שעל הבגד קצרים ונתקפלו הכנפות והוא למטה משלש, פסול, דהרי על כל פנים יש בהכנף שעור בגד. וכן אם עשה הנקב למעלה מקשר אגודל, ועל ידי הקשירה נתקפל הבגד עד שהוא פחות מקשר אגודל, כשר, כיון שיש על כל פנים השעור בהכנף: (מב) הינו גודלין. עין לעיל סעיף קטן י״ט. ועין בארצות החיים (לב הארץ ס״ט) דמסיק דלכתחלה יותר טוב למדד השלש אצבעות באמה קמיצה וזרת הסמוכין זה לזה. ועין בבאור הלכה: (מג) שאינו נקרא כנף. ומעכב (לא) אפלו דיעבד. ואפלו אם לאחר שעשה בו ציצית ואפלו רק (לב) חליא אחת, חתך בנקב שיתלו הציצית למטה, (לג) אפלו הכי פסול משום תעשה ולא מן העשוי. והוא הדין איפכא, כשתלאן תוך קשר אגודל חתך למעלה בבגד (לד) והעלה הציצית למעלה מקשר אגודל ותפר למטה, או תלה מטלית על הכנף, הוי גם כן תעשה ולא מן העשוי. טלית של צמר שהיתה מציצת כהלכתה, (לה) ונמצא בגדיל של משי שעושין בשפת הטלית חוטין של פשתן, והצרכו לשלף הגדיל מן הטלית, ראוי להחמיר להתיר הציצית ולחזור ולקשרם: (מד) ולא למטה וכו׳. ומעכב (לו) אף בדיעבד. ונראה לי (לז) שמקום הנקב יהיה גם כן למעלה משעור זה, ואולי זה גם כן מעכב אף בדיעבד. ועין בבאור הלכה (ד״ה ולא למטה): (מה) מכשעור וכו׳. פשוט דזה גם כן משערינן (לח) באדם בינוני: (מו) עד הצפרן. מקום

שער הציון

ח (כה) פרישה (סק״ט) וכן לתרץ בזה קשית העולת תמיד (סק״ז) דאף דבעלמא לענין קנין קנה בשנוי שעל ידי לבון וצביעה אפלו הכי לענין מאיס כלפי גבוה חמיר יותר וכמו שכתב האליה רבה (סק״י): (כו) מגן אברהם (ס״ק יב): (כז) פרישה (שם): ט (כח) בית יוסף (ד״ה ויעשה): (כט) הר״י בן חביב ומהר״י אבוהב והב״ח (ס״ד) ועוד פוסקים עין בב״ח: (ל) פרי מגדים (מש״ז סק״ט): (לא) אחרונים: (לב) נלמד מלקמן סעיף י״ג: (לג) מגן אברהם (ס״ק טו): (לד) פרי מגדים (א״א ס״ק טו): (לה) באר היטב (ס״ק יג): (לו) אליה רבה (ס״ק יג) ושארי אחרונים: (לז) עין בטור ובית יוסף (שם): (לח) נלמד ממנחות מ״ב עמוד א׳ איצטריך דרב פפא וכו׳ ורב פפא הלא מיירי בבינוני כנ״ל:

ליקוטי דברי הרב: א] כתב הרב בסידור וזה לשונו: בטלית קטן יש לעשות שני נקבים מרוחקים כמלא קשר גודל באורך ורוחב, ויכניס הד׳ חוטין בנקב זה ויוציאם בנקב זה, ויכפלם ויקשרם ויהדקם סמוך לבגד ממש כדי שיהא הקשר הראשון למעלה מקשר גודל. וצריך ליזהר להיות הציציות תלויות על צד העליון

המשך בסוף הספר

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שָׁנָאֲמַר ׳עַל הַכָּנָף׳ וְאִם הָיָה לְמַטָּה מִמִּלֹא קֶשֶׁר גּוּדָל הָיָה תַּחַת הַכָּנָף. הַגָּהּ: וּמוֹדְדִין זֶה (יד) (מז) בְּיִשָּׁר וְלֹא בַּאֲלַכְסוֹן מִן הַקָּרָן (בית יוסף (ד״ה ויעשה)): י צ״אִם הָיָה רָחוֹק מֵהַכָּנָף מִלֹּא קֶשֶׁר גּוּדָל, (מח) * וְנִתְקוּ (מט) מֵחוּטֵי הָעֲרָב * עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ כַּשָּׁעוּר, כֶּשֶׁר, כֵּיוָן שֶׁהָיָה בּוֹ כַּשָּׁעוּר (נ) בְּשָׁעָה שֶׁהִטִּיל בּוֹ צִיצִית זֶה. הַגָּהּ: וְנוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת (טו) אִמְרָא סְבִיב הַנָּקָב שֶׁלֹּא יִנָּתֵק שָׁם וְיִהְיֶה (נא) פָּחוֹת מִכַּשָּׁעוּר. וְכֵן עוֹשִׂין אִמְרָא בְּשִׁפַּת הַבֶּגֶד לְמַטָּה, מַהַאי טַעֲמָא (בית יוסף (ד״ה ומ״מ) בשם סמ״ק (סי׳ לט בהגה סוף ג) וכל בו (סי׳ כב)). (נב) כ״יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּתוֹךְ (טז) רַחַב הַבֶּגֶד (נג) אֵין לוֹ שִׁעוּר. וְיֵשׁ אוֹמְרִים ר״שֶׁדַּיִן רַחַב הַבֶּגֶד כְּדִין הָאֹרֶךְ, וְנִרְאִין דִּבְרֵיהֶם: יא ש״אִם הַגָּדִיל (נד) שְׁקוּרִין אוֹרִילַ״יְזָא (יז) (נה) הוּא רָחָב * לֹא יַטִּיל בּוֹ הַצִּיצִית, וְאִם הִטִּיל בּוֹ פָּסוּל, דְּ׳עַל פַּנְפֵּי בִגְדֵיהֶם׳ כְּתִיב וְזֶה אֵינוֹ נֶחְשָׁב מֵהַבֶּגֶד. ת״אֲבָל עוֹלֶה הוּא לְשִׁעוּר מִלֹּא קֶשֶׁר גּוּדָל וּלְהַרְחָקַת (נו) שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, כֵּיוָן שֶׁהַנָּקָב בְּתוֹךְ הַבֶּגֶד. הַגָּהּ: *וְטוֹב שֶׁיְּמַדֵּד שִׁעוּר קֶשֶׁר גּוּדָל (יח) (נז) בְּלֹא הַגָּדִיל, וְיִהְיֶה תּוֹךְ שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת עִם

צ שם. ק טור מִמִּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם. ר מַהֲרִ״י אַבּוּהַב בְּשֵׁם סְמַ״ג (עשין כה) וְנִמּוּקֵי יוֹסֵף (יב. ד״ה אין) וּבַעַל הָעִשּׁוּר (ח״ב דף ע.) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (אגרת התשובה סי׳ ו). ש טוּר. ת בְּבֶבָא קַמָּא ק״ט (ע״ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

כְּהִלְכָתָהּ, וְנִמְצָא בְּגָדִיל שֶׁל מַשִּׁי שֶׁעוֹשִׂין בְּשִׁפַּת הַטַּלִּית שֶׁהִיא בּוֹ חוּטִין שֶׁל פִּשְׁתָּן, וְהַצְּרוֹכִי לְשַׁלֵּחַ הַגָּדִיל לְנַתְּקוֹ מִן הַטַּלִּית, אִם יֵשׁ לִפְסֹל הַצִּיצִית שֶׁל טַלִּית זֶה מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי, עַיֵּן בְּתִשְׁובַת גִּנַּת וְרָדִים (כלל ו) תְּשׁוּבָה י״ד בְּסוֹפוֹ שֶׁכָּתַב דְּרָאוּי לְהַחְמִיר לְהַטִּיר הַצִּיצִית וְלַחֲזֹר וּלְקָשְׁרָם, עַיֵּן שָׁם: (יז) בְּ׳יֶשׁ׳. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁ״ז טָעִיף קָטָן ט׳ עַל הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ויעשה). וְהִסְחַבֵּךְ בְּנֵי חֵיָא (הגב״י סק״א) הַלֵּילָ בְּצַד רַבָּנוּ בַּיִת יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם: י (טו) אִמְרָא. כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה כתוב בכל בו), אֲפִלּוּ טְלָאי שֶׁל עוֹר יוֹכִל לְהַנִּיחַ סְבִיב הַנָּקָב: (טז) רַחַב הַבֶּגֶד. אֹרֶךְ הַבֶּגֶד קְרוּי מַה שֶּׁמִּתְעַטֵּף בּוֹ, וְרָחְבּוֹ הֵיכָן קוֹמָתוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְרַגְלָיו: יא (יז) הוּא רָחָב. עַיֵּן בְּנֵי חֵיָא (הגב״י סק״ב) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה״ט): (יח) גָּדִיל. וְאִם הַגָּדִיל רָחָב שִׁפְּתֵי אֶצְבָּעוֹת אוֹ שָׁלֹשׁ, יַחְתּוֹךְ מִקְצָתוֹ. וְהוּא הַדִּין אִם חוּטֵי הַשְּׁתִי בּוֹלְטִין בְּלֹא עָרַב, אוֹ עָרַב בְּלֹא שְׁתִי, יַחְתּוֹךְ מִקְצָתוֹ. וְהוּא הַדִּין אִם חוּטֵי הַשְּׁתִי בּוֹלְטִין בְּלֹא עָרַב, אוֹ עָרַב בְּלֹא שְׁתִי, יֵשׁ סָפֵק אִם עוֹלִין לְמִנְיָן, וְעַל כֵּן יַחְתּוֹךְ אוֹתָם בְּמָקוֹם הַכְּנָפוֹת. וְעַל כֵּן (מז) שִׁפַּת הַטַּלִּית שֶׁלָּנוּ שֶׁקּוֹרִין שְׁלַא״ק שֶׁאֵין בּוֹ חוּטֵי אֲרוּגִין מִשְּׁתִי וְעָרָב, יַחְתּוֹךְ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שִׁבְשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית הָיָה חֵל עֲלֵיהֶם אִסּוּר כִּלְאַיִם, אֲשֶׁר שָׁשָׁם הַפְּסוּל גַּם עַל הַצִּיצִית, וְעַל יְדֵי הַשְׁלִיכָה נִתְקָנוּ, וְהָיָה לֵיהּ תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי. לָכֵן יֵשׁ לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, וּבְדִיעֲבַד יֵשׁ לִסְמֹךְ אִפְּקְשִׁירִין. עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(לט) הַשָּׁוֶה לַבֶּשֶׁר: (מז) בְּיִשָּׁר. פֵּרוּשׁ, מִשְׁפַּת הַבֶּגֶד מוֹדְדִים בְּיִשָּׁר הַשָּׁלשׁ אֶצְבָּעוֹת וְכֵן הַשְּׁעוּר דְּקֶשֶׁר גּוּדָל, בֵּין בְּאֹרֶךְ וּבֵין בְּרֹחַב, כְּדִלְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף י׳. וְאֵין מוֹדְדִין הַשִּׁעוּרִים בַּאֲלַכְסוֹן, שֶׁעַל יְדֵי הָאֲלַכְסוֹן מִתְמַעֵט הַמְּדִידָה לְעָרְךְ שְׁנֵי חֻמְשִׁין [בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ויעשה)]: י (מח) וְנִתְקוּ וְכוּ׳. וְהוּא הַדִּין (מ) אִם נִקְרַע בְּהַנָּקָב עַד שֶׁעַל יְדֵי זֶה לֹא נִשְׁאַר בּוֹ כַּשָּׁעוּר, וַאֲפִלּוּ נַעֲשָׂה זֶה תֵּכֶף אַחַר (מפ) חֲלִיָּא הָרִאשׁוֹנָה עִם הַקֶּשֶׁר, וּכְבָסָמוּךְ: (מט) מֵחוּטֵי הָעֲרָב. וּמִפֵּילָא נִתְמַעֵט אֹרֶךְ הַבֶּגֶד עַל יְדֵי זֶה. וּלְפִי מַה שֶּׁיְּבֹאַר בְּסָמוּךְ, הוּא הַדִּין אִם נִתְמַעֵט הַבֶּגֶד בְּרָחְבּוֹ: (נ) בְּשָׁעָה. וְקָרֵא כְּתִיב (במדבר טו לח) ׳וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם׳, (מנ) לֹא הִקְפִּידָה תּוֹרָה אֶלָּא שֶׁבִּשְׁעַת עֲשִׂיָּה יִהְיוּ עַל הַכָּנָף, וְלֹא אַחַר כָּךְ. וְהֵינוּ דַּוְקָא אוֹתָן הַצִּיצִית שֶׁנִּתְלוּ בְּהֶכְשֵׁר, אֲבָל אִם רוֹצֶה לְהַטִּיל בּוֹ צִיצִית אֲחֵרוֹת דְּהַיְנוּ עֲשִׂיָּה חֲדָשָׁה, פָּסוּל, עַד שֶׁיִּתְּפֹר מִתְּחִלָּה, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ט״ו (ס״ה) עַיֵּן שָׁם: (נא) פָּחוֹת מִכַּשָּׁעוּר. אַף דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר, מִכָּל מָקוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת כֵּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יְבֹאוּ הָרוֹאִים לוֹמַר שֶׁהוּא פָּסוּל, דְּכֹלֵי עָלְמָא לָאו דַּיְנָא גְּמִירֵי [בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ומ״מ)]: (נב) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּתוֹךְ וְכוּ׳. דִּסְבִירָא לְהוּ דְּעִקַּר שֵׁם כָּנָף שַׂיָּךְ עַל שָׁפָה הַתַּחְתּוֹן שֶׁל אֹרֶךְ הַבֶּגֶד, לֹא עַל רֹחַב הַבֶּגֶד. רֹחַב הַבֶּגֶד קְרוּי מַה שֶּׁמִּלְבָּשׁ בּוֹ הָאָדָם קוֹמָתוֹ מֵרֹאשׁוֹ לְרַגְלָיו, וְאֹרֶךְ הַבֶּגֶד קְרוּי מַה שֶּׁמִּתְעַטֵּף בּוֹ, דְּדֶרֶךְ הָעִטּוּף הוּא בְּהָאֹרֶךְ: (נג) אֵין לוֹ שִׁעוּר. הֵינוּ לְמַטָּה, דְּיָכוֹל לַעֲשׂוֹת אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִקֶּשֶׁר אֲגוּדָל, אֲבָל לְמַעְלָה מִשָּׁלשׁ אֶצְבָּעוֹת פָּסוּל [בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ובתוך)]: יא (נד) שְׁקוּרִין אוֹרִילַ״יְזָא. הֵינוּ מַה (מג) שֶּׁמְּנִיחִין קְצָת חוּטֵי שְׁתִי בְּלֹא עָרַב, וּבַסּוֹף אוֹרְגִים. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ (מד) שֶׁזֶּהוּ מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין אוֹתוֹ בְּלָשׁוֹנֵנוּ קְרַייקָע״ס. וְאֵין חִלּוּק (מה) בֵּין אִם הַגָּדִיל הוּא בְּאֹרֶךְ הַבֶּגֶד אוֹ בְּרָחְבּוֹ: (נה) הוּא רָחָב. שֶׁהוּא יוֹתֵר מִמִּלֹּא קֶשֶׁר גּוּדָל, דְּאִם לֹא כֵּן בְּלֹא הָכִי פָּסוּל, כַּנַּ״ל: (נו) שָׁלשׁ אֶצְבָּעוֹת. הֵינוּ שֶׁלֹּא יַרְחִיק הַנָּקָב מִשִּׁפַּת הַגָּדִיל וְהָלְאָה יוֹתֵר מִשָּׁלשׁ אֶצְבָּעוֹת: (נז) בְּלֹא הַגָּדִיל. וְאִם (מו) הַגָּדִיל רָחָב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת אוֹ שָׁלשׁ, יַחְתּוֹךְ מִקְצָתוֹ. וְהוּא הַדִּין אִם חוּטֵי הַשְּׁתִי בּוֹלְטִין בְּלֹא עָרַב, אוֹ עָרַב בְּלֹא שְׁתִי, יֵשׁ סָפֵק אִם עוֹלִין לְמִנְיָן, וְעַל כֵּן יַחְתּוֹךְ אוֹתָם בְּמָקוֹם הַכְּנָפוֹת. וְעַל כֵּן (מז) שִׁפַּת הַטַּלִּית שֶׁלָּנוּ שֶׁקּוֹרִין שְׁלַא״ק שֶׁאֵין בּוֹ חוּטֵי אֲרוּגִין מִשְּׁתִי וְעָרָב, יַחְתּוֹךְ

בַּאוּר הֲלָכָה

יִהְיֶה לְמַעְלָה מִקֶּשֶׁר אֲגוּדָל, כֵּן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַשּׁוּר וּמַהֲרִ״י בֶּן חָבִיב שֶׁהוּבָא בְּבַיִת יוֹסֵף (שם). אַךְ **מִלְּשׁוֹן הָרוֹקַח** שֶׁהוּבָא בְּבַיִת יוֹסֵף בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל כָּתַב הָרוֹקַח נִרְאֶה וְכוּ׳, **מַשְׁמַע לְכָאוֹרָה שֶׁהוּא סוֹבֵר דְּאִם הַצִּיצִית הָיוּ בְּהַשְׁלֶמַת קֶשֶׁר אֲגוּדָל בְּצִמְצוּם אַף שֶׁאֵינָם לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ כָּשֵׁר**, דְּנָקֵט הַצִּיצִית יָכוֹל לִהְיוֹת בְּתוֹךְ הַשִּׁעוּר אַף שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְמַטָּה מֵהַשִּׁעוּר. וּמַה שֶּׁכָּתַב הָרוֹקַח ׳בְּרֹחַב׳ צָרִיךְ לוֹמַר ׳דְּרוֹחַב׳. וְקָצַת מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַב״ח שֶׁהוּא סוֹבֵר גַּם כֵּן לְדִינָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל וְיֵשׁ שֶׁעָשָׂה נָקָב בְּאֹרֶךְ הַטַּלִּית וְכוּ׳ בְּאֶמְצַע דְּבָרָיו, וְכֵן מִבֹּאר בְּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (פ״א ה״י) שֶׁכָּתַב וּמַרְחִיק מִמֶּנּוּ לֹא יוֹתֵר עַל שָׁלשׁ אֶצְבָּעוֹת וְלֹא פָּחוֹת מִקֶּשֶׁר גּוּדָל וּמִכָּנִיס שָׁם אַרְבָּעָה חוּטִין וְכוּ׳, הֲרֵי דִּלְקַמָּן ח״ה מַה שֶּׁכָּתַב הָרַמְבַּ״ם וּמַכְנִיס שָׁם קָאֵי אַתּוֹךְ צְמָצוּם שֶׁעוּרִים הַלָּלוּ. אַךְ מִדִּבְרֵי הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות ג) מִשְׁמַע שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הָרוֹקַח לְעִנְיָן אַחֵר, עַיֵּן שָׁם, וְהוּא דְּחֵק גָּדוֹל בִּלְשׁוֹנוֹ. וְגַם מִדִּבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף מַשְׁמַע שֶׁהוּא אֵינוֹ מְפָרֵשׁ כְּהַדְּרָכֵי מֹשֶׁה, דְּאִם לֹא כֵּן הָיָה לוֹ לְהַבַּיִת יוֹסֵף לְהַעִתִּיק דִּבְרֵי הָרוֹקַח לְקַמָּן (ד״ה ובתוך) לְסִיַּעְתָּא לְהַשּׁוּר, וְהוּא אִדְּרַבָּה כָּתַב בְּהִפּוּךְ מִזֶּה שָׁם שֶׁלֹּא מָצָא דִּין זֶה מְבֹאָר בְּשׁוּם מָקוֹם, אֶלָּא וַדַּאי דְּהַבַּיִת יוֹסֵף אֵינוֹ מְפָרֵשׁ כִּדְבָרָיו. **אַךְ לְכִתְחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְזַהֵר בָּזֶה שֶׁיִּהְיוּ מֻנָּחִין הַחוּטִין לְמַעְלָה מֵהַשִּׁעוּר, דְּשִׁעוּר קֶשֶׁר אֲגוּדָל מִשְּׁמַע מִן הַפּוֹסְקִים דְּהוּא דְּאוֹרַיְתָא וּלְעִיכּוּבָא** כְּמוֹ שֶׁפִּסְקוּ בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יג), **אַךְ לְעִנְיַן דִּיעֲבַד צָרִיךְ עִיּוּן בָּזֶה:**

י * **וְנִתְקוּ מֵחוּטֵי הָעֲרָב וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק מח) שֶׁכָּתַב דַּאֲפִלּוּ נַעֲשָׂה זֶה תֵּכֶף אַחַר חֲלִיָּא הָרִאשׁוֹנָה וְהַקֶּשֶׁר שֶׁעַל גַּבָּיו, וְהוּא נִלְמַד מִבְּסָמוּךְ סָעִיף י״ג דְּבָזֶה מְתֻכָּשֵׁר הַצִּיצִית. וּמַה שֶּׁכָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם בְּסוֹף סָעִיף קָטָן י״ג לְעִנְיַן קֶרַע שֶׁנַּעֲשָׂה דְּמִסְתַּפֵּק שָׁם אִי עֲשִׂיָּה הוּא קֶשֶׁר לָבַד אוֹ חוּלְיָא גַּם כֵּן, רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁמָא הֶלְכָה כְּהָעוֹלֵת תָּמִיד (סק״ח) דְּבֶקֶשֶׁר לָבַד הוּא גַּם כֵּן מִתְכַּסֵּים בֵּיהּ שֵׁם גָּדִיל, הוּא רַק מִצְרָךְ סָפֵק זֶה לְעִנְיַן קָטָן דְּאָצְלוֹ תַּחְיוּב צִיצִית הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, כִּדְמוֹכַח שָׁם לְהַמְצִיעַ, אֲבָל לְעִנְיַן גָּדוֹל, פְּשִׁיטָא וּפְשִׁיטָא דְּנָקְטִינַן כְּרַב הַפּוֹסְקִים וְכִמְצַט כֻּלָּם דְּדַוְקָא עִם הַחוּלְיָא וּבְלָאו הָכִי לָא נָפֵיק מִן הַתּוֹרָה. וּלְפִי הַנִּרְאֶה לֹא הָיָה בְּיָדוֹ סָפֵר עוֹלַת תָּמִיד רַק מַה שֶּׁהוּבָא מִבַּפּוֹסְקִים, כִּי עֲזָרַנִי ה׳ שֶׁהִשַּׂגְתִּי סֵפֶר עוֹלַת תָּמִיד וְרָאִיתִי בּוֹ (סק״י) שֶׁמְּפָרֵשׁ בְּהָדְיָא דְּהַקֶּשֶׁר עִם הַכְּרִיכָה שֶׁנֵּיהֶם דָּוְקָא הוּא מִן הַתּוֹרָה, אֶלָּא לְעִנְיַן תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוּי תְּלוּיִם שְׁנֵיהֶם עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲשׂוּיִים בְּכַשָּׁרוּת, וְכֵן סְבִירָא לֵיהּ לְהַלְבוּשׁ (סי״ד), עַיֵּן שָׁם. וּלְפִי זֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה לְכוֹלֵי עָלְמָא צָרִיךְ דָּוְקָא חוּלְיָא עִם הַקֶּשֶׁר. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה בְּסִימָן זֶה (ס״ק יט) שֶׁהֵבִיא דִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ בְּמַה שֶּׁכָּתַב דְּקֶשֶׁר אֶחָד סָפֵר מִדְּאוֹרַיְתָא וְכוּ׳, וְהִשִּׂיג עָלָיו הַרְבֵּה, וּכְאֶמֶת כַּוָּנָתוֹ הוּא בְּפִשִׁיטוּת דִּשְׁנֵי הַקְּשָׁרִים שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין, אֶחָד קֹדֶם הַחוּלְיָא הָרִאשׁוֹנָה וְאֶחָד לְאַחַר הַחוּלְיָא, אֶחָד מֵהֶן לָבַד הוּא מִן הַתּוֹרָה, אֶלָּא שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין שְׁנֵיהֶם מִטַּעַם סָפֵק שֶׁמָּא הֶלְכָה כְּפְרוּשׁ הַשֵּׁנִי שֶׁבְּקֶשֶׁ״ר מְנָחוֹת ל״ט עַמּוּד א׳ הוּבָא בְּתוֹסְפוֹת שָׁם בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל קֶשֶׁר, אוֹ כְּפְרוּשׁ הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּקֶשֶׁ״ר שֶׁהוּא הַקֶּשֶׁר שֶׁאַחַר הַחוּלְיָא, וְכֵן הוּבָא בְּבֶאוּר הַגְּרָ״א (סי״ג), אֲבָל לְעוֹלָם מוֹדֶה הַלְּבוּשׁ גַּם כֵּן דִּבְעִינַן קֶשֶׁר וְגַם הַחוּלְיָא שֶׁנֵּיהֶם מִדְּאוֹרַיְתָא, וְכֵן מוּכָח מֵהָעוֹלַת תָּמִיד דְּזֶה הוּא דַּעַת הַלְּבוּשׁ, וְכֵן מוּכָח מִלְּשׁוֹנוֹ שָׁם דְּזֶה הוּא סְפֵקוֹ עַיֵּן שָׁם. וּבְחִנָּם הִשִּׂיג עָלָיו הָאֵלִיָּה רַבָּה וְלֹא דַּק בִּלְשׁוֹנוֹ:

* **עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאַר בּוֹ כַּשָּׁעוּר. עַיֵּן בְּרָמַב״ם** (פ״א הי״ח) **שֶׁמְּבֹאָר דְּאֲפִלּוּ לֹא נִשְׁאַר רַק כָּל שֶׁהוּא, כָּשֵׁר:**

יא * לֹא יַטִּיל בּוֹ. וְטַלִּיתִים שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁפַת הַבֶּגֶד אָרוּג כְּעֵין חֻבְלַת וְחוּטִים כְּפוּלִים, אֵין זֶה שְׁפָה, אֶלָּא בֶּגֶד מְשֻׁי הוּא [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יז)]:

* **וְטוֹב שֶׁיְּמַדֵּד וְכוּ׳.** כָּתַב בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ סי״א) בְּשֵׁם הַבְּרָכֵי יוֹסֵף (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דְּהוּא הַדִּין **טַלִּיתִים שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם גֶּוֶן מֵאֲבִ״י בְּשָׂפָה, מוֹדְדִין מִן**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לט) פְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ח): י (מ) בְּסִימָן ט״ו בְּבַיִת יוֹסֵף (ד״ה והיכא דנקרע): (מא) עַיֵּן בְּבֶאוּר הֲלָכָה (ד״ה תתקנו): (מב) לְבוּשׁ: יא (מג) פְּרִי מְגַדִּים (משב״ז ס״ק יז): (מד) שַׁלְחַן שְׁלֹמֹה (ס״ה): (מה) בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ובתוך): (מו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יז): (מז) חַיֵּי אָדָם (כל יא סכ״ה):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן יא

א מְנָחוֹת מ״ב (ע״א) קָרֵב אָחָא בַּר יַעֲקֹב רַמְכִּ״ם פֶּרֶק א׳ מַהִלְכוֹת צִיצִית (ה״ז) וְנִמּוּקֵי יוֹסֵף (יב:).
ב סֹכָה י״א (ע״ב).
ג מְנָחוֹת ל״ח (ע״ב) וּל״ט (ע״א).
ד הָרא״ש (סי׳ טו).
ה בֵּית יוֹסֵף (ד״ה והרא״ש).

הַגְּדִיל (בית יוסף (ד״ה ומקור) בשם רש״י ורשב״א): **יב** [א]מְנַיִן חוּטֵי הַצִּיצִיּוֹת בְּכָל כָּנָף (נח) אַרְבָּעָה כְּפוּלִים (נט) שֶׁהֵם שְׁמוֹנָה, * וְאִם הוֹסִיף (ס) פָּסוּל. (סא) יַחְתֹּךְ רָאשֵׁי הַחוּטִין הָאַרְבָּעָה (יט) וְיִתְחַבֵּם בַּכָּנָף וְיִכָּפְלֵם, וְאָז יִהְיוּ שְׁמוֹנָה: **יג** (סב) [ב]יְהַר לַחְתֹּךְ רָאשֵׁי הַחוּטִין לַעֲשׂוֹתָם שְׁמוֹנָה קֹדֶם שֶׁיִּכְרֹךְ, שֶׁאִם כָּרַךְ אֲפִלּוּ (כ) (סג) חֲלָיָא אֶחָד (פְּרוּשׁ, הַחֵלֶק מֵהַצִּיצִית שֶׁבֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר) (סד) וְקֶשֶׁר אֲפִלּוּ קֶשֶׁר אֶחָד וְאַחַר כָּךְ חָתָכָן, פָּסוּל מִשּׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי, שֶׁהֲרֵי בְּפִסּוּל עֲשָׂאָם: **יד** [ג][*] יֵשׁ אַרְבָּעָה חוּטִים מִצַּד זֶה וְאַרְבָּעָה מִצַּד זֶה, וְיִקְשֹׁר שְׁנֵי פְּעָמִים זֶה עַל גַּב זֶה, וְאַחַר כָּךְ יִכְרֹךְ חוּט הָאָרוֹךְ סָבִיב הַשְּׁבָעָה קְצָת כְּרִיכוֹת, וְקוֹשֵׁר שְׁתֵּי פְּעָמִים זֶה עַל גַּב זֶה, וְחוֹזֵר וְכוֹרֵךְ, [ד]וְכֵן יַעֲשֶׂה עַד שֶׁיִּשָּׁלִים לְחָמֵשׁ קְשָׁרִים כְּפוּלִים וְאַרְבָּעָה אֲוִירִים בֵּינֵיהֶם מְלֵאִים כְּרִיכוֹת. אֵין שִׁעוּר (כפ) (סה) לַכְּרִיכוֹת, (סו) רַק שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַכְּרוּכוֹת וְהַקְּשָׁרִים (כנ) (סז) רֹחַב (סח) אַרְבָּעָה גּוּדָלִים, וְהָעֲנָף שְׁמוֹנָה גּוּדָלִים. הַגָּה: וְאִם הָאֲרִיךְ הַצִּיצִית, יִרְאֶה שֶׁשְּׁלִישִׁיתוֹ יִהְיֶה גְּדִיל (כג) (סט) וּשְׁנֵי חֲלָקִים עֲנָף (רמב״ם פרק א׳ (ה״ט)). [ה]וְנוֹהֲגִים לִכְרֹךְ בָּאֲוִיר רִאשׁוֹן שֶׁבַע כְּרִיכוֹת, (כה) [כד] (ע) וּבַשֵּׁנִי תֵּשַׁע, וּבַשְּׁלִישִׁי אַחַת עֶשְׂרֵה, וּבָרְבִיעִי

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יד [בשו״ע] יַקִּיף אַרְבָּעָה חוּטִים כו׳. וְכָתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״י) בְּשֵׁם מַלְבּוּשֵׁי יוֹם טוֹב (סק״ח) בְּשֵׁם מְהַרְי״ש שֶׁאִם אֹרֶךְ שְׁלֹשָׁה מִצַּד זֶה וַחֲמִשָּׁה מִצַּד זֶה כָּשֵׁר, עַיֵּן שָׁם: **[כד] וּבַשֵּׁנִי.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשׁוּ״ת בֵּית יְהוּדָה סִימָן (ק״ה) [כ״ה] שֶׁמְּפַקֵּד לְהַזְהִיר

בְּאֵר הֵיטֵב

בְּמִרְדְּכִי (סי׳ תתקמח) אִם עוֹלִין לְמִנְיָן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י יז): **יב** (יט) וְיִתְחַבֵּם בַּכָּנָף. רוֹצֶה לוֹמַר לְכַתְּחִלָּה יַחְתֹּךְ קֹדֶם שֶׁיִּתְחַבֵּם. כָּתַב בְּשֵׁל״ה (מסכת חולין נר מצוה אות יח) וּמַשֶּׁה מִשֶּׁה (סי׳ יג) שֶׁאֵל יַחְתֹּךְ בְּסַכִּין אֲלָא יִנְעֹץ בְּשִׁנַּיִם: **יג** (כ) חֲלָיָא אֶחָד. פְּרוּשׁ, שֶׁאִם עָשָׂה חֲלָיָא וְקֶשֶׁר אֶחָד יָצָא יְדֵי חוֹבָה מִדְּאוֹרַיְתָא, וְאִם כֵּן הֲרֵי תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי, מָגֵן אַבְרָהָם (סק״י יח): **יד** (כפ) לַכְּרִיכוֹת. אֲפִלּוּ כְּרָךְ רֻבָּא, אוֹ לֹא כָּרַךְ בָּהּ אֶלָּא חֲלָיָא אַחַת, כָּשֵׁרָה. וְאִם כָּרַךְ כַּלָּה פְּסוּלָה. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש הרמב״ם) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ): (כנ) רֹחַב אַרְבָּעָה גּוּדָלִים. (ח״ג דף רכח:) כָּתַב שֶׁיִּהְיֶה בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר כְּמֹלֶא אֶגְדַּל. כָּתַב הָרא״ש (סי׳ טו) שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַחֲלִיּוֹת בְּשָׁוֶה, שֶׁזֶּהוּ נוֹי לַצִּיצִית. וְאִם כֵּן בָּאֲוִיר הָרִאשׁוֹן יַעֲשֶׂה הַכְּרִיכוֹת רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וְאַחַר כָּךְ בְּכָל אֲוִיר יוֹתֵר מִקָּרֹב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ)]: (סט) **וּשְׁנֵי חֲלָקִים עֲנָף.** עַיֵּן בְּבָאוּר מַהֲרְשָׁ״ל עַל הַסְּמַ״ג (עשין כו). וּלְכָלֵי עָלְמָא אֵינוֹ מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד, וְכֵנ״ל: (ע) **וּבַשֵּׁנִי תֵּשַׁע.** וּבַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) כָּתוּב בַּשֵּׁנִי שְׁמוֹנָה, [ג]וְכֵן הִסְכִּימוּ

בְּאוּר הֲלָכָה

הַכָּנָף שֶׁלֹּשׁ אֻצְבָּעוֹת וּבִכְלַל זֶה הַגֶּדֶן מאכ״י:

יב * וְאִם הוֹסִיף פָּסוּל. עַיֵּן בִּקְרִי מְגַדִּים (משׁ״ז ס״ק יג) שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִם קָצַץ הַיְתֵרוֹת רַק עַד הַגְּדִיל וּבַגְּדִיל נִשְׁאֲרוּ, מַהוּ, דְּאִם הָיָה מוֹצִיא הַיְתֵרוֹת גַּם מִן הַגְּדִיל פְּשִׁיטָא דְּכָשֵׁר. לְפִי מַה דְּפָסַק הָרַמ״א לְעֵיל בְּסִימָן י׳ סָעִיף ו׳ בְּהַשִּׁיל

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אוֹתָם קֹדֶם הַטָּלַת הַצִּיצִית (מת) בְּמָקוֹם הַכָּנָפוֹת: **יב** (נח) **אַרְבָּעָה כְּפוּלִים.** דְּאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא (מנחות לט:) גְּדִיל שְׁנַיִם, גְּדִילִים אַרְבָּעָה. פֵּרוּשׁ, אִי הָוָה כָּתִיב גְּדִיל הָוָה מַשְׁמַע שְׁתַּיִם דְּאֵין גְּדִיל בְּפָחוֹת מִשְּׁתַּיִם, הַשְׁתָּא דִּכְתִיב 'גְּדִילִים' אַרְבָּעָה מַשְׁמַע. וּבִזְמַן שֶׁהָיָה תְּכֵלֶת הָיוּ עוֹשִׂין שְׁנַיִם מִתְּכֵלֶת וּשְׁנַיִם מִלְּבָן, וְהָאִידָנָא הָוֵי לָבָן בְּמָקוֹם תְּכֵלֶת וְעוֹשִׂין אַרְבָּעָה כְּפוּלִים, מִדִּכְתִיב פְּתִיל כְּעֵין פְּתִילָה שֶׁהוּא כָּפוּל: (ס) **פָּסוּל.** מִשּׁוּם דְּקָעֲבַר בְּכָל תּוֹסִיף. וְהַגְּרָ״א בְּבָאוּרָיו הִסְכִּים לַהֲלָכָה לִשִׁיטַת הָעִטּוּר (ח״ב דף סח.) הַמּוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה וכתב בעל העיטור) שֶׁסּוֹבֵר [א]דְּאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף, וְכִי פָּסְלִינַן בַּגְּמָרָא (סנהדרין פח:) בָּזֶה דַּוְקָא בְּשֶׁהוֹסִיף מִן אַחַר לְהַחוּטִים [כְּגוֹן חוּטֵי קַנְּבוֹס אוֹ צֶמֶר גָּפֶן], אֲבָל בְּאוֹתוֹ הַמִּין מַכְשִׁירִינַן אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה לְהוֹסִיף כַּמָּה שֶׁרוֹצֶה. וְעַיֵּן בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ב, המאיר לארץ ס״ק סט) שֶׁהֵבִיא עוֹד כַּמָּה גְּדוֹלֵי הָרִאשׁוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין כֵּן, וְלָכֵן מַסִּיק דְּאִם עָשָׂאָם לְתַקָּנָם יָכוֹל לֵילֵךְ בָּהֶם, אֲבָל מִיָּד שֶׁיּוּכַל לְתַקְּנָם צָרִיךְ לְתַקְּנָם. וּבְגוֹרַל מַהֲחוּטִין לְכָלֵי עָלְמָא פָּסוּל, כִּדְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (שם): (סא) יַחְתֹּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאִם עָבַר וְלֹא חָתָכָן קֹדֶם שֶׁיִּתְחַבֵּם בַּכָּנָף [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) וּבְאוּר הַגְּרָ״א]. וְיֵשׁ לְחָתְכָם בְּשִׁנַּיִו וְלֹא בְּסַכִּין: **יג** (סב) יְזָהֵר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאִם עָבַר וְלֹא חָתָכָן קֹדֶם הַתְּחִיבָה, עַל כָּל פָּנִים יְזָהֵר עַתָּה קֹדֶם הַכְּרִיכָה. וְעַיֵּן טַ״ז (ס״ק יד): (סג) חֲלָיָא אֶחָד. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אִם עָשָׂה חֲלָיָא וְגַם קֶשֶׁר אַחַר הַחֲלָיָא אֲפִלּוּ רַק קֶשֶׁר אֶחָד, יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ מִדְּאוֹרַיְתָא אֲפִלּוּ לֹא עָשָׂה כְּלָל הַקֶּשֶׁר שֶׁמְּמוּדָּ לַכָּנָף, וְאִם כֵּן הֲרֵי תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי. אֲבָל אִם לֹא עָשָׂה הַקֶּשֶׁר שֶׁאַחַר הַחֲלָיָא אַף שֶׁעָשָׂה הַקֶּשֶׁר רִאשׁוֹן שֶׁקֹּדֶם הַחֲלָיָא, לֹא נִגְמַר עֲדַיִן עֲשִׂיַּת הַצִּיצִית, דִּבְלֹא הַקֶּשֶׁר הַחֲלָיָא אֵינוֹ מִתְקַיֵּם כְּלָל וְאֵין כָּאן גְּדִיל, וְעַל כֵּן יָכוֹל לַחְתֹּךְ הַחוּטִין. (*) [ב]וְיֵשׁ מַחְמִירִין, וּלְכַתְּחִלָּה נָכוֹן לָחֹשׁ לִדְבָרֵיהֶם. וְדַע דְּמַה שֶּׁכָּתוּב קֶשֶׁר אֶחָד, רְצוֹנוֹ לוֹמַר מֵהַחֲמִשָּׁה קְשָׁרִים שֶׁרָגִילִין לַעֲשׂוֹת, אֲבָל הוּא הָיָה שְׁנֵי פְּעָמִים זֶה עַל גַּב זֶה כִּדְלִקַּמָּן, דִּבְלֹאו הָכִי לֹא מִקְרֵי קֶשֶׁר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם: **יד** (סה) לַכְּרִיכוֹת. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, לְמִנְיַן הַכְּרִיכוֹת. וְגַם מִנְיַן הַחֲלִיּוֹת וְהַקְּשָׁרִים אֵין מַעֲכֵּב מִדִּינָא רַק הוּא לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר, כִּי הַחֲמִשָּׁה קְשָׁרִים רָמְזוּ שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִזְכֹּר הַחֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, וּכְפִילַת הַקְּשָׁרִים הַחֲמִשָּׁה שָׁעוֹלֶה עֲשָׂרָה רָמְזוּ לַעֲשָׂרָה סְפִירוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּדְאִיתָא לְקַמָּן בְּסִימָן כ״ד (ס״ה), וְטַעַם הַחֲלִיּוֹת עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה והרב מהר״ר): (סו) רַק שֶׁיִּהְיוּ וְכוּ׳. וּמַה דְּאִיתָא בְּסָעִיף י״ג שֶׁאִם כָּרַךְ אֲפִלּוּ חֲלָיָא אֶחָד, אֲבָאַר אֶת שֹׁרֶשׁ הַדָּבָר כִּי קִבְּלוּ חֲז״ל (ספרי שלח קטו) דְּבָעִינַן בְּצִיצִית גְּדִיל וְהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה מְכֻרָּךְ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב 'גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָּךְ', וְגַם יִהְיֶה בּוֹ חוּטִין נִפְרָדִים כִּדְכְתִיב 'צִיצִת' כְּמוֹ 'בְּצִיצַת רֹאשִׁי' (יחזקאל ח ג). אַךְ מִן הַתּוֹרָה אֵין שִׁעוּר לְאֹרֶךְ הַגְּדִיל, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם לֹא כָּרַךְ רַק שָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת וְעָשָׂה עַל גַּבּוֹ קֶשֶׁר לְמַעְלָה, דְּגַם זֶה הוּא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מִתְקַיֵּם בָּזֶה שֵׁם גְּדִיל וּבָזֶה כְּבָר נִגְמַר הַמִּצְוָה מִדְּאוֹרַיְתָא, וְזֶהוּ טַעַם דִּבְרֵי הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ שָׁם, וְעַל זֶה יֵשׁ לִסְמֹךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה כְּשֶׁאֵין לוֹ פְּנַאי לַעֲשׂוֹת כְּתִקּוּנוֹ, וּמַתִּיר לָצֵאת בּוֹ בְּשַׁבָּת וּלְבָרֵךְ (וְיוֹתֵר טוֹב שֶׁיַּעֲשֶׂה אֲז גַּם הַקֶּשֶׁר הָרִאשׁוֹן שֶׁקֹּדֶם הַחֲלָיָא, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין, כְּדֵי לָצֵאת גַּם דַּעַת מְקַצָּת הַפּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים דְּעַל זֶה הַקֶּשֶׁר כִּוְנוּ חֲז״ל (מנחות לט.) דְּהוּא דְּאוֹרַיְתָא, אֲבָל מִדְּרַבָּנָן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִישׁ גְּדִיל וּשְׁנֵי שְׁלִישִׁים פְּתִיל, וְכֵיוָן שֶׁאָרַךְ הַחוּטִין הוּא שְׁנַיִם עָשָׂר גּוּדְלִין כַּנַּ״ל בְּסָעִיף ד׳, יַעֲשֶׂה אַרְבָּעָה גּוּדְלִין גְּדִיל שֶׁהֵם הַכְּרִיכוֹת וְיִשְׁאִיר שְׁמוֹנָה גּוּדְלִין חוּטִין נִפְרָדִים, שֶׁכָּךְ הוּא נוֹי הַצִּיצִית. וְעַל כֵּן אִם עָשָׂה חֲלָיָא אַחַת בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, צָרִיךְ לְהַשְׁלִים תֵּכֶף אַחַר הַשַּׁבָּת, דְּאִי לָאו הָכִי הוּא עוֹבֵר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים. וְיֵשׁ שְׁנוֹקְשְׁלִין בָּזֶה: (סז) רֹחַב וְכוּ׳. הֵינוּ לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ אִם כָּרַךְ רִבּוֹ כָּשֵׁר, דְּעַל כָּל פָּנִים יֵשׁ כָּאן גַּם כֵּן פְּתִיל. אֲבָל אִם כָּרַךְ כֻּלָּהּ, פָּסוּל: (סח) אַרְבָּעָה גּוּדָלִים. עִם הַקְּשָׁרִים. וּבְרָבָעָא מְהֵימְנָא (ח״ג דף רכח:) כָּתַב שֶׁיִּהְיֶה בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר כְּמֹלֶא אֶגְדַּל. כָּתַב הָרא״ש (סי׳ טו) שֶׁיִּהְיוּ כָּל הַחֲלִיּוֹת בְּשָׁוֶה, שֶׁזֶּהוּ נוֹי צִיצִית. וְאִם כֵּן בָּאֲוִיר הָרִאשׁוֹן יַעֲשֶׂה הַכְּרִיכוֹת רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה, וְאַחַר כָּךְ בְּכָל אֲוִיר יוֹתֵר מִקָּרֹב [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״כ)]: (סט) **וּשְׁנֵי חֲלָקִים עֲנָף.** עַיֵּן בְּבָאוּר מַהֲרְשָׁ״ל עַל הַסְּמַ״ג (עשין כו). וּלְכָלֵי עָלְמָא אֵינוֹ מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד, וְכֵנ״ל: (ע) **וּבַשֵּׁנִי תֵּשַׁע.** וּבַכַּוָּנוֹת (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ו) כָּתוּב בַּשֵּׁנִי שְׁמוֹנָה, [ג]וְכֵן הִסְכִּימוּ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מת) כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק ח) **וּשְׁאָרֵי הָאַחֲרוֹנִים: יג (*)** זֶה הוּא הָעוֹלֶת תָּמִיד (סק״ח), וּלְבוּשׁ וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט) וְט״ז (סק״ו) חוֹלְקִין. וְעַיֵּן בְּאֹרַח הָעֵזֶר סִימָן (סק״ד) קכ״ה סָעִיף ד׳ [ו]בְּט״ז סָעִיף קָטָן י׳ דְּמַחְמִיר שָׁם, וְאוּלַי לְעִנְיַן תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעָשׂוּי מְקִילִינַן כָּל שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה הַצְּרִיכָה לָעֲצָם הַהֲכָשֵׁר, וְעַיֵּן סַכָּה י״א (ע״ב) בְּגְמָרָא:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״א) כתב: אם הוסיף אפילו חוט א׳ על הד׳ חוטין הרי עבר על בל תוסיף. **ב]** ובשו״ע הרב (סכ״ג) פסק להקל. **ג]** וכ״כ בשו״ע הרב (ס״ל).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah